Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

**Kaupunginvaltuusto, § 28, 17.02.2025**
**Kaupunginhallitus, § 48, 03.02.2025**

**§ 28**
**Talouden tasapaino-ohjelman periaatteet**

TRE:367/02.02.01/2025

**Kaupunginvaltuusto, 17.02.2025, § 28**

Valmistelija / lisätiedot:
Linnamaa Reija, Koskela Mikko

**Valmistelijan yhteystiedot**
Talousjohtaja Mikko Koskela, puh. 040 133 4422, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

**Lisätietoja päätöksestä**
Lakiasiainjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

**Päätös**
Päätösehdotus hyväksyttiin.

**Päätösehdotus**

1. kaupunki käynnistää talouden tasapaino-ohjelman laadinnan vuoden 2026 talousarvioprosessin yhteydessä
2. tasapaino tarkoittaa, että kaupungin tuloslaskelman tulos on 0 tai parempi ilman kertaluonteisia poikkeuksellisia eriä ja pysyvien vastaavien myyntivoittoja huomioidaan enintään 25 milj. euroa vuosittain
3. tasapaino saavutetaan viimeistään vuoden 2029 talousarviossa ja tasapaino-ohjelmalla pyritään noin 60 milj. euron pysyvään toiminnallista tulosta parantavaan vuosivaikutukseen
4. ohjelman toimenpiteet valmistellaan yhteistyössä henkilöstön kanssa
5. toimenpiteet jaksotetaan vuosille 2026–2028 etupainotteisesti tulosten varmistamiseksi
6. ohjelman valmistelussa huomioidaan kaikki kaupungin talouden osatekijät

**Kokouskäsittely**
Marika Puolimatka teki seuraavan toivomusponsiehdotuksen:

"Säästötoimenpiteitä talouden tasapainoon saattamiseksi etsitään ja toteutetaan jo vuoden 2025 aikana.

Tasapaino-ohjelman toteutusta tehdään niin, että verotus ei kiristy.

Tasapaino-ohjelman toteutuksessa pyritään suojaamaan erityisesti lakisääteisiä peruspalveluita."

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Kannatus: Joakim Vigelius, Ilkka Sasi ja Aarne Raevaara

Päätettyään keskustelun puheenjohtaja tiedusteli valtuustolta voidaanko Puolimatkan tekemä toivomusponsiehdotus hyväksyä yksimielisesti.

Koska toivomusponsiehdotusta ei hyväksytty yksimielisesti, puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: Toivomusponsiehdotuksen hyväksyminen JAA, toivomusponsiehdotuksen hylkääminen EI. Äänestysesitys hyväksyttiin. Äänestyksen tulos: Puolimatkan toivomusponsiehdotus hylättiin äänin 10-57.

**Tiedoksi**
Reija Linnamaa, Mikko Koskela, Anniina Ylä-Mattila, Vesa-Matti Kangas, Mikko Nurminen, Pekka Salmi, Lauri Savisaari

**Kaupunginhallitus, 03.02.2025, § 48**

Valmistelijat / lisätiedot:
Linnamaa Reija, Koskela Mikko

**Päätös**
Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

**Päätösehdotus oli**
Esitetään valtuuston päätettäväksi:

1. kaupunki käynnistää talouden tasapaino-ohjelman laadinnan vuoden 2026 talousarvioprosessin yhteydessä
2. tasapaino tarkoittaa, että kaupungin tuloslaskelman tulos on 0 tai parempi ilman kertaluonteisia poikkeuksellisia eriä ja pysyvien vastaavien myyntivoittoja huomioidaan enintään 25 milj. euroa vuosittain
3. tasapaino saavutetaan viimeistään vuoden 2029 talousarviossa ja tasapaino-ohjelmalla pyritään noin 60 milj. euron pysyvään toiminnallista tulosta parantavaan vuosivaikutukseen
4. ohjelman toimenpiteet valmistellaan yhteistyössä henkilöstön kanssa
5. toimenpiteet jaksotetaan vuosille 2026–2028 etupainotteisesti tulosten varmistamiseksi
6. ohjelman valmistelussa huomioidaan kaikki kaupungin talouden osatekijät

**Perustelut**
Kaupungin talouteen vaikuttavat monet tekijät ja sen ennustamisesta on tullut entistä vaikeampaa, kun valtionhallinto on toteuttanut kuntien tehtäviin liittyviä poikkeuksellisia uudistuksia, kuten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisen uudistus vuoden 2023 alusta ja työllisyyspalveluiden uudistus vuoden 2025 alusta. Ennen sote-uudistusta

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

kuntien talouteen vaikuttivat merkittävästi myös covid-19-pandemia ja siihen liittyneet rahoituksen muutokset. Osa sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistukseen liittyneistä rahoitusmuutoksista on jäänyt pysyvästi kuntien rahoituspohjiin. Kuntien talous on vaihdellut eri vuosina erilaisten kertaluonteisten ja poikkeuksellisten tapahtumien vuoksi ja talouden vertailtavuus eri vuosien välillä on merkittävästi vaikeutunut.

Valtuuston marraskuussa 2024 (§ 170) hyväksymän taloussuunnitelman 2025–2028 yhteenlaskettu tulos on alijäämäinen 178,5 milj. euroa. Keskimäärin tulos on jokaiselle suunnitelmakauden vuodelle negatiivinen 44,6 milj. euroa.

Talousarviovuosi 2025 on alijäämäinen 39,6 milj. euroa, vaikka se sisältää kertaluonteisia myyntejä jopa 70,2 milj. euroa. Valtuustolla on käsittelyssä kokouksessaan 17.2.2025 talousarviomuutoksia, joiden jälkeen tilikauden 2025 tulos on negatiivinen 21,2 milj. euroa.

Ilman kertaluonteisia myyntivoittoja talousarviomuutosten jälkeinen tulos 2025 olisi -91,4 milj. euroa. Niin sanottu tavanomainen toteutunut kertaluonteisten pysyvien vastaavien myyntitaso on noin 25 milj. euroa. Jos muutetun talousarvion mukainen vuosi 2025 arvioitaisiin tavanomaisella myyntivoittojen tasolla, se olisi alijäämäinen 66,4 milj. euroa.

Vuosi 2026 on hyväksytyssä taloussuunnitelmassa alijäämäinen jopa 64,4 milj. euroa. Myös vuoden 2024 tulosennuste marraskuulta on ilman Tampereen Veden yhtiöittämiseen liittyviä kirjauksia 43,9 milj. euroa alijäämäinen.

Kaupungin taloudessa on pysyväisluonteinen vajaus, jonka korjaamiseksi tarvitaan toimenpiteitä. Toimenpiteiden valmistelun käynnistäminen edellyttää vahvaa poliittista tukea ja näkemystä talouden tasapainottamisessa sovellettavista keinoista. Mikäli valtuusto hyväksyy talouden tasapaino-ohjelman periaatteet, kaupunginhallitus käynnistää ohjelman laadinnan ja tasapainokeinoja etsitään yhteistyössä palvelualueiden ja henkilöstön kanssa kevään 2025 aikana talousarvioprosessin 2026 yhteydessä. Talouden tasapaino-ohjelman valmistelu samanaikaisesti strategian päivittämisen kanssa mahdollistaa kestävän talouden näkökulman huomioon ottamisen myös pitkän aikavälin strategiatyössä.

Talouden tasapainottamisen tarvetta ja tasapaino-ohjelman periaatteiden mahdollista esittämistä valtuustolle on käsitelty kaupungin yhteistoimintaryhmässä 22.1.2025. Mikäli kaupunginhallitus päättää valtuuston 17.2.2025 käymän periaatekeskustelun ja ohjauksen jälkeen käynnistää talouden tasapaino-ohjelman valmistelun, etenemistä käsitellään myös kaupungin yhteistoimintaryhmässä säännöllisesti.

Tasapaino-ohjelman valmistelu on tarkoitus toteuttaa vuoden 2026 talousarvioprosessissa siten, että kaupungin talouden tervehdyttämiseksi löydettäisiin kestävät keinot valtuuston hyväksymien periaatteiden

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

mukaisesti jo siten, että ne voidaan ottaa laskennallisesti huomioon vuoden 2026 talousarvion tulo- ja menokehyksen hyväksymisen yhteydessä kesäkuussa. Tasapaino-ohjelman 2026–2029 keinot käsiteltäisiin osana normaalia talousarvioprosessia syksyn 2025 aikana. Valtuusto hyväksyisi tasapaino-ohjelman keinot talousarviokokouksessa osana talousarviota 2026 ja taloussuunnitelmaa 2026–2029. Talouden tasapaino-ohjelman valmistelussa huomioitaisiin kaikki talouden osatekijät, jotka vaikuttavat kaupungin kokonaistuottoihin ja -menoihin.

**Tiedoksi**
Reija Linnamaa, Mikko Koskela, Anniina Ylä-Mattila, Vesa-Matti Kangas, Mikko Nurminen, Pekka Salmi, Lauri Savisaari

**Kokouskäsittely**
Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden talousjohtaja Mikko Koskelalle, johtaja Reija Linnamaalle, henkilöstöjohtaja Niina Pietikäiselle, strategiapäällikkö Nina Mustikkamäelle, liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja Arto Vuojolaiselle, johtaja Pekka Salmelle, johtaja Mikko Nurmiselle ja varhaiskasvatusjohtaja Elli Rasimukselle. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana ja poistuivat ennen päätöksentekoa.

Asian käsittelyn kuluessa Aarne Raevaara teki seuraavan muutosehdotuksen:

"Esitetään valtuuston päätettäväksi:

1. kaupunki käynnistää talouden tasapaino-ohjelman laadinnan avaamalla talousarviomuutoksin vuoden 2025 talousarvion ja jatkamalla sitä myös vuoden 2026 talousarvioprosessin yhteydessä. Nettomenot vuodelle 2025 mitoitetaan kaupunginhallituksen 17.6.2024 päättämän talousarviokehyksen 2025 tasolle. Kaupunginvaltuustolle 14.4.2025 tuodaan päätettäväksi vuotta 2025 koskevat tasapainomuutokset, jotka ajoitetaan alkavaksi 1.7.2025.
2. tasapaino tarkoittaa, että kaupungin tuloslaskelman tulos on 0 tai parempi ilman kertaluonteisia poikkeuksellisia eriä ja pysyvien vastaavien myyntivoittoja huomioidaan enintään 25 milj. euroa vuosittain
3. tasapaino saavutetaan viimeistään vuoden 2029 talousarviossa ja tasapaino-ohjelmalla pyritään noin 60 milj. euron pysyvään toiminnallista tulosta parantavaan vuosivaikutukseen
4. ohjelman toimenpiteet valmistellaan yhteistyössä henkilöstön kanssa
5. toimenpiteet jaksotetaan vuosille 2025–2028 etupainotteisesti tulosten varmistamiseksi
6. ohjelman valmistelussa huomioidaan kaikki kaupungin talouden osatekijät"

Lassi Kaleva kannatti Raevaaran muutosehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että keskustelun kuluessa oli tehty kannatettu muutosehdotus, josta on äänestettävä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Puheenjohtajan äänestysesitys: esittelijän päätösehdotus JAA, Aarne Raevaaran muutosehdotus EI. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksen tulos: esittelijän päätösehdotus hyväksyttiin äänin 11–2.

**Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle**

Pöytäkirja yleisesti nähtäville 26.2.2025 www.tampere.fi

Päätös on lähetetty sähköisesti 26.2.2025.

Tampere
26.02.2025

Karoliina Vehmaanperä
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

**Muutoksenhakukielto**

§28

**Muutoksenhakukielto**

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
-etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)